

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „РОДЕН ЕЗИК И КУЛТУРА ЗАД ГРАНИЦА“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Държавната политика по отношение на българите в чужбина е свързана със съхраняване на българското етнокултурно пространство зад граница и на националната, културната и духовната идентичност на всички български граждани по света, с опазване на етнокултурната самобитност на българите и българските общности в чужбина.

За реализирането на тази цел е необходимо да се стимулира изучаването на български език и литература, история и география на България от българите зад граница както и провеждането на дейности, които да съдействат за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура.

Повишаването на ефективността на обучението на българските деца в чужбина е необходимо условие за успешното им интегриране в българската образователна система след завръщането им в България. То е израз на ангажираността на българската държава за съхраняване на българския език и култура сред българските общности, установени трайно или краткосрочно в чужбина, в резултат на което една от националните програми за развитие на средното образование е посветена на стимулиране изучаването на родния език и култура зад граница.

2. ЦЕЛИ

2.1. Стимулиране изучаването на български език и литература, история и география на България от подготвителен клас до XII клас от децата на българите зад граница.

2.2. Подобряване на условията за осъществяване на образователно-възпитателни дейности, съдействащи за укрепване на българската духовност, за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура.

2.3. Създаване на условия за популяризиране на културно-историческото наследство, българския фолклор и етнография сред българските общности в чужбина.

2.4. Създаване на предпоставки за успешно продължаване на образованието и обучението в училища в Република България при завръщане в родината.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Осигуряването на условията за осъществяване на образователно-възпитателни дейности, насочени към изучаване на родния език и култура, ще гарантира постигането на следните резултати:

3.1. Обезпечаване на обучението с учебници и учебни помагала с оглед мотивиране на родителите, учениците и учителите в необходимостта от запазване на националната идентичност на подрастващото поколение и възраждане на българските корени.

3.2. Осигуряване на средства за извънкласни дейности (вокални групи, танцови и театрални състави и др.) за съхраняване на националната, културната и духовната идентичност на българите по света.

3.3. Проходимост и адаптивност на образователната система за българите, които се завръщат в България.

3.4. Създаване в Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН) на база данни за обучението по български език и литература, история и география на България, за българските образователни звена в чужбина и активизиране на взаимодействието между тях и институциите в България.

3.5. Създаване в МОМН на база данни за юридическите лица, които организират обучения в чужбина и лицата, представляващи организациите.

4. БЕНЕФИЦИЕНТИ

4.1. Организации на българи, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно изискванията на държавата по регистрация, които имат право на образователно-културна дейност, свързана със съхраняване на българските традиции, обичаи, култура, и които организират и провеждат обучение на най-малко 10 деца/ученици по български език и литература, история на България и география на България.

4.2. Дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина (чрез Министерството на външните работи), които организират и провеждат обучение за най-малко за 10 деца/ученици по български език и литература, история на България и география на България, и дейности, свързани със съхраняване на българските традиции, обичаи, култура.

4.3. Български църкви в чужбина, които организират и провеждат обучение за най-малко за 10 деца/ученици по български език и литература, история на България и география на България, и дейности, свързани със съхраняване на българските традиции, обичаи, култура.

4.4. Училища в системата на светското образование, регистрирани като такива съгласно изискванията на държавата по регистрацията, в които се изучават български език и литература, история и география на България, български народни песни и танци

4.5. Организации на българи, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно изискванията на държавата по регистрацията, които имат право на образователно-културна дейност, свързана със съхраняване на българските традиции, обичаи, култура, и които организират и провеждат курсове по български език и литература, история и география на България с ученици от последния гимназиален клас/последните два гимназиални класа, които ще кандидатстват във висши училища в България.

Обучението, извънкласната дейност и кандидатстудентските курсове се организират и провеждат за най-малко 10 деца/ученици.

Самостоятелни паралелки в случаите, когато се провежда обучение, се формират при наличие на най-малко 10 ученици за съответния клас. При по-малък брой ученици могат да се формират слети паралелки.

Обучението по български език и литература се организира и провежда съгласно адаптираните учебни програми от I до XII клас, утвърдени със заповед на министъра на образованието, младежа и науката, публикувани на сайта на МОМН (не се отнася за обучението, което се организира и провежда от бенефициентите по т. 4.4 и 4.5).

5. ОБХВАТ

Дейностите, които ще бъдат финансирани по програмата, са:

5.1. Подобряване на учебната среда и създаване на подходящи условия за обучение на децата и учениците по български език и литература, история и география на България зад граница чрез:

5.1.1. Осигуряване на учебници и учебни тетрадки (по български език и литература, история и география на България, роден край, човекът и обществото) учебни помагала, книги от български автори, подпомагачи обучението, в т.ч. и за подготвителна група, дидактически материали, в т. ч. аудио-визуални продукти (дискове, касети и др.) и художествена литература (съгласно учебните програми по български език и литература);

5.1.2. Осигуряване на средства за транспортиране на учебници, учебни тетрадки, учебни помагала, оборудване за помещенията, народни носии и фолклорни музикални инструменти, закупени от България.

5.1.3. Осигуряване на подходящи помещения за провеждане на обучението и извънкласната дейност с наем за периода на програмата до 12 000 лв.

5.1.4. Осигуряване оборудване на помещенията, в които се провежда обучението – компютърни системи, мултимедии, маси, чинове, столове, дъски, шкафове, стелажи.

5.2. Подобряване качеството на обучението:

5.2.1. Провеждане на обучението по български език и литература съгласно адаптираните учебни програми за обучението на децата на българските граждани в чужбина и по история и география на България, както следва:

Начален етап

I клас - IV клас – Български език и литература – 108,5 учебни часа годишно;

I клас - Роден край – 31 учебни часа годишно;

III клас - Човекът и обществото – 48 учебни часа годишно;

IV клас - Човекът и обществото – 32 учебни часа годишно;

Прогимназиален етап

V клас - VIII клас - Български език и литература – 102 учебни часа годишно;

V клас - История и цивилизация – 68 учебни часа годишно;

VI клас - История и цивилизация – 68 учебни часа годишно;

VIII клас - География и икономика – 51 учебни часа годишно;

Гимназиален етап

IX клас – XI клас - Български език и литература – 72 учебни часа годишно;

XII клас - Български език и литература – 62 учебни часа годишно;

X клас - География и икономика – 54 учебни часа годишно;

XI клас - История и цивилизация – 72 учебни часа годишно;

XII клас - Български език и литература – 62 учебни часа годишно;

5.2.2. Подготовка на деца от предучилищна група по български език и литература – до 124 учебни часа годишно.

5.2.3. Подготовка на кандидат-студенти за български висши училища по:

- Български език и литература – до 150 учебни часа годишно;

- История на България - до 150 учебни часа годишно;

- География на България – до 150 учебни часа годишно.

Адаптираните учебни програми по български език и литература са утвърдени със заповед на министъра на образованието, младежта и науката и са публикувани на сайта на МОМН - линк „За българите зад граница”, линк „Роден език и култура зад граница”.

Учебните програми по учебните предмети „история и цивилизация”, „география и икономика”, „роден край” и „човекът и обществото” са публикувани на сайта на МОМН – линк „Общо образование”.

Продължителността на учебния час е:

- тридесет минути - в подготвителната група;
- тридесет и пет минути - в I и II клас;
- четиридесет минути - в III и IV клас;
- четиридесет и пет минути - в V - XII клас.

5.2.4. Усъвършенстване на подготовката и повишаване квалификацията на учителите за постигане на по-добри резултати чрез осигуряване на абонамент на педагогически издания и вестници от България.

5.3. Съхраняване на националната, културната и духовната идентичност на българските граждани по света, опазване на етнокултурната самобитност на българите и българските общности в чужбина чрез:

5.3.1. създаване на клубове по интереси в областта на културата, фолклора, традициите на българите, на танцови, певчески и театрални състави, школи и др. с общ годишен хорариум не повече от 90 учебни часа;

5.3.2. осигуряване на народни носии, фолклорни музикални инструменти, битови предмети.

5. 4. Създаване и прилагане на образователни продукти, пряко приложими в обучението по български език и литература, история и география на България с доказана ефективност в практиката на училището – методически разработки на уроци, адаптирани за конкретните условия тестове, задачи, помагала, дидактически упражнения, мултимедийни продукти, електронни уроци и др.

5.4.1. осигуряване на авторски хонорари за отделни лица или авторски екипи;

5.4.2 осигуряване на средства за материали, технически пособия, издателска дейност и др.

6. НАЧИН НА ПРЕДОСТАВЯНЕ И ОТЧИТАНЕ НА СРЕДСТВАТА

Бенефициентът кандидатства със свой проект в МОМН. Всеки проект включва комплекс от дейности, които трябва да доведат до постигане на заложените цели. Бенефициентът описва подробно в проекта дейностите, за които ще иска финансиране.

Максималната стойност на един проект е 100 000 лв.

Разходният стандарт за дете/ученик е 2000 лв.

За бенефициенти, които кандидатстват само за извънкласни дейности по т. 5.3, разходният стандарт за ученик е 500 лв.

Размерът на лекторския час е необходимо да бъде предвиден в проектите до 30 лв., като осигурителните вноски върху възнагражденията са за сметка на бенефициента и лицата.

При условие че дадена дейност е приключила или бенефициентът прецени, че средствата по нея няма да се изразходят, се допуска прехвърляне на средства към друга дейност от същия обхват, по която има недостиг. Бенефициентът е длъжен да мотивира искането за промяна пред националната комисия при междинното и окончателното отчитане.

Допускат се разходи по администриране на проекта и за канцеларски материали, свързани с дейността, които не трябва да превишават 3 на сто от разходите за извършване на допустимите дейности.

Общ бюджет на програмата - 2 150 000 лв., в т.ч. средства за мониторинг, както следва:

- до 25 000 лв. - за мониторинг на програмата за 2010 г.;
- до 50 000 лв. - за мониторинг на програмата за 2011 г..

За нереализирани плащания по обективни причини по проекти от НП „Роден език и култура зад граница” за предходната година се предвижда резерв в размер до 2 на сто от бюджета на програмата за 2011 г.

Междинните и окончателните отчети следва да съдържат финансова част и съдържателна част. Средствата, които се отчитат в МОМН, следва да се представят в левове, изчислени по курса на валутата, по който са предоставени на бенефициентите.

Средствата по одобрените проекти се превеждат на бенефициентите по банковите сметки, посочени от тях във формуляра за кандидатстване.

Не се допуска финансиране на:

- командировъчни разходи (дневни, пътни, квартирни);

- извършено транспортиране на учебници, учебни помагала и др. без разходооправдателен документ (фактура), издаден от митница, куриерска фирма, пътническа фирма, издателство или български пощи;
- разходи, удостоверени със служебна бележка;
- разходи за хранителни продукти и напитки;
- разходи, които не са свързани с изпълнението на целите на програмата;
- разходи за възнаграждения, направени над одобрените суми по проектите;
- разходи за ремонти на помещенията, в които се провежда обучението;
- разходи за оборудване извън посоченото в т. 5.1.4;
- разходи за консумативи (вода, ток, телефон, отопление).

За дейностите по програмата бенефициентите водят следната задължителна документация:

- книга за взетите учебни часове и извънкласни занятия със следното съдържание: дата, час (време на провеждане на урока или занятието), клас, учебен предмет, тема на урока/занятието, име на учителя/ръководителя, подпис на учителя/ръководителя;
- присъствена тетрадка-дневник, в която се отбелязват присъствията на учениците в учебните часове и в извънкласните дейности;
- инвентарна книга, в която се вписват закупените по програмата учебници, учебни помагала, пособия, народни носии, фолклорни музикални инструменти, битови предмети, оборудване за помещенията и др., със следното съдържание: № по ред, дата на регистриране в инвентарната книга, документ № и дата, наименование на артикула, количество, единична цена, обща сума.

7. ПРОЦЕДУРИ

В 14-дневен срок след приемане на програмата от Министерския съвет Министерството на външните работи и Държавната агенция за българите в чужбина уведомяват по компетентност българските дипломатически представителства и организациите на българите в чужбина за условията на програмата и за необходимостта тя да стане достояние на заинтересованите кандидати.

В същия срок МОМН се ангажира да публикува при необходимост на електронната си страница информация, която да подпомогне кандидатите при изготвянето на формуляра за кандидатстване.

Проектите се подават в МОМН в срок 45 дни след публикуването на програмата и на условията за кандидатстване на електронната страница на МОМН.

Разглеждането и оценяването на проектите се извършва от национална комисия, определена със заповед на министъра на образованието, младежта и науката с участието на представители от МОМН, Министерството на външните работи, Министерството на културата и Държавната агенция за българите в чужбина до 45 дни след крайния срок за подаване на проектните предложения.

Не се допускат до оценяване проекти, които са изпратени в МОМН на хартиен носител след крайния срок за подаване на проектните предложения, не са изготвени съгласно изискванията във формуляра за кандидатстване и изискванията на програмата, за които не са представени необходимите документи по т. 8, както и проекти, които не са изготвени на български език.

Информацията за одобрените за финансиране проекти, за изискванията относно превеждането на средствата и за междинното и окончателно отчитане, както и друга информация във връзка с дейностите по програмата се публикува на електронната страница на МОМН.

Одобрените проекти ще бъдат финансирани на стойност 70 на сто от одобрените проектни суми в срок един месец от одобряването на проекта. Окончателното заплащане в размер 30 на сто от одобрените проектни суми ще бъде извършено до 15 декември 2011 г. след представяне на междинен отчет на хартиен носител за изпълнението на дейностите и извършените разходи и одобряване от националната комисия.

При невъзможност да бъдат финансирани всички дейности по одобрените проекти комисията приоритетно предлага за финансиране дейностите по т. 5.1 и 5.2.

При необходимост комисията може да прави корекции на заложените в проектите суми в съответствие с посочените изисквания в националната програма.

Когато към датата на междинния отчет не са изпълнени част от дейностите по проекта, включени във времевия график, или не са представени необходимите разходооправдателни документи, от окончателното плащане се приспада техният размер.

Невъзстановените от бенефициентите суми (от неизразходвани средства и непризнати от комисията разходи) по проекти от програмата „Роден език и култура зад граница” за 2009 и за 2010 г. ще бъдат прихванати от плащанията по одобрените проекти на бенефициентите за 2011 г.

Възстановените суми от бенефициентите се използват за целите на програмата.

Не се приемат проекти, междинни и окончателни отчети, изпратени по електронен път или с обявена стойност. Те следва да се изпращат на адрес: София – 1000, бул. „Княз Дондуков” № 2А, Министерство на образованието, младежта и науката (За Националната програма „Роден език и култура зад граница”).

8. НЕОБХОДИМИ ДОКУМЕНТИ СЪОБРАЗНО ДЕЙНОСТИТЕ, ЗА КОИТО КАНДИДАТСТВА БЕНЕФИЦИЕНТЪТ

8.1. Формуляр за кандидатстване и приложенията към него (по образец) - за всички бенефициенти.

8.2. Документ за регистрация на бенефициента – в официален превод на български език, с изключение на бенефициентите по т. 4. 2.

8.3. Договор/проект на договор за наем на помещението, в което се провежда обучението, сключен за срока на проекта.

8.4. Списък на учителите, които ще провеждат обучението, и на ръководителите на извънкласните дейности с приложени към него документи за завършено образование по съответна специалност и професионални автобиографии. Списъкът следва да съдържа информация за учебните предмети, по които ще преподава учителят, и за дейностите, които ще организира и провежда съответният ръководител.

8.5. Разпределение на учебното време по български език и литература, по история и география на България, по роден край и човекът и обществото – по образец съгласно приложение към формуляра за кандидатстване.

8.6. Данни за броя на паралелките и броя на учениците (по образец съгласно приложение към формуляра за кандидатстване).

8.7. План-график за изпълнението на дейностите по проекта (по образец съгласно приложение към формуляра за кандидатстване) - за всички бенефициенти.

8.8. Списък на децата и учениците към момента на кандидатстване по проекта, които се обучават по български език и литература, история и география на България (бенефициенти по т. 4.4 представят информация за броя на учениците по класове).

8.9. Списък на децата и учениците към момента на кандидатстване по проекта, с които се провеждат извънкласни дейности.

8.10. Снимков материал на сградата и на помещенията, в които се провеждат обучението и извънкласните дейности (не повече от 5-6 снимки на хартия) – за всички бенефициенти.

8.11. Тематично разпределение на учебния материал за курсовете по български език и литература, по история и география на България.

8.12. Съгласувателно писмо от посланика на Република България за удостоверяване на факта, че бенефициентът осъществява или подпомага осъществяването на организирана образователна дейност в съответната държава (при наличие на такова писмо).

Всички необходими документи се предоставят на български език. В случай че оригиналът е на друг език, той се придружава с неофициален превод на български език, заверен от бенефициента, с изключение на документа за регистрация на бенефициента, който се представя в официален превод.

Всички документи, с изключение на тези по т. 8.2 и 8.12 следва да са заверени с подпис и печат на бенефициента.

9. ОСНОВНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

9.1. Съответствие на проекта с целите на програмата.

9.2. Целесъобразно и ефективно разпределение на средствата.

9.3. Прилагане на принципа на споделената отговорност в цялостната дейност на бенефициента (налични ресурси, подкрепящи организации и институции).

9.4. Наличие на съгласувателно писмо от посланика на Република България за удостоверяване на факта, че бенефициентът осъществява или подпомага осъществяването на организирана образователна дейност в съответната държава.

9.5. Перспективи за бъдещото развитие на училището (устойчивост в развитието).

10. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

10.1. Брой бенефициенти, участвали с проекти.

10.2. Брой училища, участвали с проекти.

10.3. Брой осигурени учебници и учебни тетрадки.

10.4. Брой осигурени учебни помагала.

10.5. Брой осигурени народни носии, музикални инструменти.

10.6. Брой осигурени компютърни системи, мултимедии.

10.7. Брой осигурени маси, столове, дъски, шкафове.

10.8. Брой наети помещения за обучението и за извънкласните дейности.

10.9. Брой деца и ученици, участвали в обучението по български език и литература, история и география на България.

10.10. Брой деца и ученици, участвали в извънкласните дейности.

11. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Подобри условия за осъществяване на образователно-възпитателни дейности по роден език и култура с българските деца зад граница.

2. Подобро качество на обучението по изучаваните учебни предмети.

3. Създадени предпоставки за успешно продължаване на образованието и обучението в училища в Република България при завръщане на българските деца в родината.

12. ОТЧЕТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Бенефициентите представят в срок до 15 ноември 2011 г. в МОМН междинен отчет на хартиен носител за изпълнението на дейностите и извършените разходи по проектите преди окончателното разплащане. Окончателният отчет се представя в МОМН до 31 август 2012 г.

За резултата от изпълнението на програмата МОМН изготвя отчет, който съдържа:

1. информация за изпълнението съгласно заложените показатели;
2. информация за резултатите от извършените проверки;
3. информация за разходите.

Отчетът се публикува на електронната страница на МОМН.

13. МОНИТОРИНГ

При реализацията на програмата се осъществява мониторинг на две нива:

1. Проверки, анализи, изготвяне на междинни и финални отчети и доклади, базирани на пряката и на обратната връзка между лицата и организациите, имащи отношение към изпълнението на програмата, осъществени от МОМН и Министерството на външните работи чрез дипломатическите представителства на Република България в чужбина, за целите на програмата извън основните им задължения по функционални характеристики, ресурсно и материално осигурени за сметка на програмата.

2. Министерството на образованието, младежта и науката със съдействието на представители на Министерството на външните работи извършва контрол по изпълнението на финансовата, съдържателната и организационната част на проектите на бенефициентите, по законосъобразното и целесъобразното разходване на средствата.